

E-BOOK

Vóór de invoering van de boekdrukkunst spendeerden kopiisten maanden tot jaren aan het minutieus overpennen van handschriften. Daarna wijdde de miniaturist zich met evenveel zorg aan het verluchten van de teksten. Dit monnikenwerk maakte handgeschreven boeken tot een luxe die slechts voor weinigen was weggelegd. Tot op vandaag blijven de meeste manuscripten, veilig opgeborgen in de kluisen van abdij- en erfgoedbibliotheken, verborgen voor het grote publiek. Maar steeds vaker wordt die kluisdeur met behulp van moderne technieken op een kier gezet.

Middeleeuwse manuscripten zijn vaak pareltjes van miniatuurkunst. Een schitterend voorbeeld hiervan is de tot voor kort weinig gekende Bijbel van Anjou. Die bevat twee sublieme volbladminiaturen, meer dan 160 kleinere miniaturen en fantasierijke randversieringen vol Bijbelse en politieke symboliek. Dit pronkhand-schrift van uitzonderlijke historische en kunsthistorische waarde kwam in de waanzinnige veertiende eeuw tot stand aan het Koninklijk Hof van Napels. Na enkele omzwervingen in koninklijke kringen, belandde het boek in 1509 op Brabantse bodem. Gedurende 500 jaar raakte het unieke handschrift in de vergetelheid tot deze Bijbel in 2008 door de Vlaamse Gemeenschap als topstuk werd erkend.

Klein maar fijn

Datzelfde jaar startte een groots project rond de studie, de conservatie en ontsluiting van deze codex. Daarbij werden de kostbare perkamenten folio's van de Bijbel voorzichtig losgemaakt uit hun knellende band. Die preserveerende actie maakte het tevens mogelijk dat de mooiste folio's de voorbije maanden voor het eerst én het laatst konden worden getoond in het Leuvense museum M. Wie de kans heeft gemist om deze minikunstwerkjes te bekijken kan gelukkig nog genieten van de digitale versie. Dankzij de hoge resolutiebeelden en zoomfuncties is het mogelijk om die illustraties tot in de kleinste details te bewonderen. Het origineel wordt ondertussen terug ingebonden en verdwijnt daarna voorgoed in de kluis van de Maurits Sabbebibliotheek van de K.U. Leuven.

De Anjoubijbel is niet het enige Vlaamse tophandschrift waarvan de pracht en praal wordt ontsluit via een tentoonstelling en een webversie. Volgend najaar stelt STAM, het nieuwe Gentse stadsmuseum, het Liber Floridus centraal. Dit handschrift werd bijna negen

eeuwen geleden eigenhandig samengesteld door kannik Lambertus. In 287 folio's schreef Lambertus alle kennis neer die op dat ogenblik voorhanden was. Lambertus zag zijn encyclopedie als een hemelse weide waar de 'bloemen van de literatuur' samen bloeien om met hun zoetheid gelovige lezers aan te trekken. Zijn focus lag daarbij specifiek op kosmografie, geografie en cartografie, waarbij alles ook visueel werd vertaald in prachtige miniaturen. Op die manier vatte hij de wereldbeelden van zijn voorgangers en tijdgenoten samen. Het resultaat met ondermeer de oudste kaart van Europa was en is indrukwekkend. Dat de wereld voor de middeleeuwer een platte schijf was, is een van de sterkste historische anomalieën in ons collectief geheugen. Immers, het beeld van de aarde was veel genuanceerder en gevarieerder. De aarde was in de twaalfde eeuw ook al 'rond'!

Bloemlezing

De autograaf, het exemplaar dat door de auteur zelf werd neergeschreven, wordt bewaard in de Gentse Universiteitsbibliotheek. Deze erfgoedbibliotheek bracht dit fraaie werk ook online in een knappe website met achtergrondinformatie over de auteur, de abdij, de cartografie enzovoort. Van het Liber Floridus werden in de loop van de eeuwen verschillende kopieën gemaakt. Zoals vaak bij handgeschreven boeken is geen enkel afschrift identiek aan het origineel: teksten zijn weggelaten of de volgorde waarin ze aan bod komen is veranderd. Gelukkig staat op de website een overzicht met links naar andere digitale kopieën zodat u zelf de proef op de som kan nemen. Beslist de moeite om er eens door te grasduinen.

2

**HOTSPOTS
OP HET WEB**

www.bijbelvananjou.be/

deanjoubijbelonline

<http://www.liberfloridus.be>

Eva Wuyts

